BRIGGEN BLADET

Tre Kronor

Nummer 3/4 • Hösten 2009

Göran Lindstedt ny VD

Flera ”bucklor” i The Tall Ships´ Races

Säsongen med briggen

Sjöräddningsövning

Så seglades en fullriggare

Historien bakom en bild

Briggen tar ungdomars röster till toppmöte

Vår kreativa besättning gjorde absolut succé i ”Crew Parade” under årets The Tall Ship´s Races.

Foto: Hans-Gunnar Øverengen

ORDFÖRANDEORD
ROLF WIGSTRÖM

Stämningen är förväntansfull och hoppfull

Briggen har lämnat Kastellholmen och satt kurs mot Köpenhamn och det stora klimatmötet! Jag fick chansen att följa med en bit på vägen, till Vaxholm. Det blåste bra, och hon gick med alla segel satta utom ett. Stämningen ombord kändes förväntansfull och hoppfull, inte minst bland de många ungdomar som var med på resan och som ska föra fram de ungas röst vid Köpenhamnsmötet.

Vi i föreningen Briggen Tre Kronor har också anledning att vara förväntansfulla inför nästa verksamhetsår:
– det ser mer lovande ut än på länge för bolagets ekonomi,
– samarbetet mellan bolaget och föreningen gör stora framsteg, med ett gemensamt långsiktigt mål för briggen som nästa steg,
– vår satsning på att utbilda en samling ungdomar till en seglande besättning börjar ta form.

Så vi har flera skäl att se framtiden an med tillförsikt! Du som är medlem kan även se fram emot minst två medlemsmöten i vår, med föredrag, information, frågestunder och förfriskningar.

Du som är medlem – jag vill alldeles särskilt be dig att du tar dig tid att svara på enkäten som vi har satt samman. Vare sig du har fått den med e-post, eller om du får den med tidningen, så vill vi gärna få in svaren så snart som möjligt för att vi i styrelsen ska kunna börja arbeta med resultatet och forma vårt fortsatta arbete efter det.

Och så en enda liten detalj till: Briggen behöver ditt stöd! När det är dags att betala årets medlemsavgift är styrelsen oerhört tacksam för alla frivlliga extra bidrag vi kan få till föreningens kassa – det behövs framför allt till vårt ungdomsarbete. Några brukar också välja att betala 10 års medlemsavgift – det är välkommet! ■

Glöm inte enkäten!

ROLF WIGSTRÖM
Ordförande, Föreningen Briggen Tre Kronor

Var med – lämna extra bidrag till Briggen Tre Kronors fortsatta satsning!

Fartyget Tre Kronor är nu på väg mot Köpenhamn och klimatmötet COP 15 som hålls där från 7 – 18 december.

Briggen Tre Kronor, bolaget och föreningen, är på väg att ta ett stort steg i utvecklingen av verksamheten. Deltagandet under COP 15 är ett bra exempel på att Briggen Tre Kronor är etablerad som ambassadör för Östersjön – en plattform för arbete med med miljö, ungdomar och tillväxt. Bolaget har nu fått klartecken från ytterligare ett större svenskt företag som vill inleda samarbete kring varumärke och olika gemensamma aktiveteter. Den 1 december stiger Göran Lindstedt ”ombord” som ny VD i bolaget för att leda arbetet mot lönsamhet och tillväxt.

För närvarande genomförs en nyemission i bolaget som syftar till att komplettera den emission som gjordes före sommaren och som inte blev fylld till den nivå som årsstämman och regelverket gav möjlighet till. Emissionen som nu genomförs riktas, på grund av regelverket, till ett mindre antal intressenter. Emissionen skall ge bolaget kraft att ta nästa viktiga steg.

Emissionen har nu backats upp av de större aktieägarna till ett belopp överstigande 2 mkr.

För att ytterligare stärka möjligheterna att få bra teckning i emissionen skulle det vara ytterst värdefullt om föreningsmedlemmarna kan stödja föreningens tecknande i emissionen, nu i samband med att medlemsavgifterna betalas in.

Om du har möjlighet att lämna ett ytterligare bidrag om till exempel 500 kr ställer du dessutom dig bakom den ungdomsbudkavle som Tre Kronor nu seglar till COP 15-mötet i Köpenhamn!

Du erhåller ett verifikat som visar det och som du till exempel kan använda i din julhälsning i år. ■

Se vidare på vår hemsida: www.briggentrekronor.se

Var med, det är vi!

ROLF WIGSTRÖM
Ordförande i föreningen
Briggen Tre Kronor
Volontär och medlem 10326

THOMAS FLINCK
Ordförande i
Briggen Tre Kronor AB
Volontär och medlem 1594

BRIGGEN TRE KRONOR

BRIGGENBLADET GES UT AV FÖRENINGEN BRIGGEN TRE KRONOR
• ANSVARIG UTGIVARE PER BJÖRKDAHL • E-POST BLADET@BRIGGENTREKRONOR.SE
• WWW.BRIGGENTREKRONOR.SE • TELEFON 08-545 024 10 • FAX 08-545 024 11 • POSTGIRO 87 36 63-9
• ÖRLOGSVÄGEN 11 • KASTELLHOLMEN • 111 49 STOCKHOLM • TRYCK ALFA PRINT AB

Göran tar rodret

Foto: Per Björkdahl

Göran Lindstedt tog tillfället att "mönstra på" lagom till avseglingen mot Köpenhamn och COP15. Dagen till ära har ratten försetts med rattmuff tillverkad av skeppstimmerman Lena Orring och värmande "pinnöverdrag" i Östersjöns länders olika färger. Stickningen har utförts av Ebba och Korhan Koman.

When jag pratar med Göran Lindstedt, briggens nye vd, står han på däck i månskenet och ser ljusen från Visby i fjärran. Det gör inte jag – intervjun sker via mobilen.

– Av alla sätt jag har tagit mig till Gotland – motorbåt, segelbåt, färja, flyg – är det här det allra bästa, säger Göran och låter precis så lyrisk som man är efter de första dygnen ombord på Tre Kronor.

– Jag är oerhört imponerad, av både fartyget och besättningen, säger Göran. Vi seglar så mycket vi kan, och går för motor när vinden är rätt emot, och de här unga tjejerna och killarna klättrar upp och ner i riggen som ingenting.

– Sjön har bitvis varit rätt gammal och gropig, så vi har inte varit helt förskonade från sjösjuka, men humöret och stämningen ombord är det inget fel på.

Göran har en minst sagt diger meritlista (se faktarutan), och jag kan inte låta bli att undra vad som lockar honom till vd-jobbet på Briggen Tre Kronor AB?

– Flera av mina tidigare uppdrag har haft liknande karaktär – att arbeta för en organisation som har ett ideellt syfte och som samtidigt måste fungera kommersiellt, säger Göran. Ta Vattenfestivalen till exempel – syftet var ett högre än några dagars kalas i Stockholm – vi instiftade Vattenpriset och byggde ett reningsverk på ön Dagö i Estland.

– Dessutom älskar jag Östersjön och skärgården, och är oroad över de förändringar – och försämringar – som har skett. Briggens miljöarbete är en stark drivkraft, så även för mig.

GÖRAN I KORTHET

Namn: Göran Lindstedt
Ålder: 54
Bor: Lidingö
Familj: Ulrika Odin samt barnen Axel, 15 år, Henrik, 13 år och Johanna, 8 år.
Båt: Motorbåt, Segmo 30
Utbildning: Civilekonom, Plutonbefälsskola
Yrkesliv: Har innehaft ett antal olika vd-poster; Seglarhotellet i Sandhamn AB, Hemfrid i Sverige AB, K-World Learning Partner AB, STF AB och Vålådalen AB, Sthlm Water Festival AB och Medvik Promotion AB (Kinnevik). Dessförinnan försäljningschef på Linjeflyg AB och projektledare & konsult på MEKAN. Styrelseerfarenhet från ett tiotal olika företag och organisationer
Intressen: Golf, båtliv, tennis, skidåkning

En utmaning i vårt projekt är ju också att få de ideella och kommersiella delarna att samarbeta, hur ser du på det?

– Där ser jag många likheter med hur vi jobbade på STF, som ju har tusentals engagerade medlemmar. Det gäller att hitta former för samarbetet, hitta sätt att kanalisera engagemanget och ha klara och tydliga mål – vi arbetar ju för samma huvudsyfte!

– Jag är också fantastiskt imponerad av allt det arbete som lagts ned i projektet – både det envetna jobbet med att bygga fartyget och arbetet på den finansiella sidan – vi har många goda partners, ta bara IKEA och nu senast Postkodlotteriet.

Vinden sprakar i mobilen och Göran söker lä bakom däckshuset.

– Det är så vackert här nu, med ljusen från Gotland och månen som speglar sig i havet – man blir nästan lite religiös, säger Göran.

Ingen dålig introduktion inför ett nytt vd-uppdrag, att sticka ut och segla brigg i novemberkylan, och bli frälst på kuppen, eller hur? ■

Text: Kerstin Otterstål

En ambassadör för Östersjöregionen

En vanlig fråga under byggtiden var vad vi skulle använda fartyget till. Där var vår vision ganska klar från början: Briggen skulle användas som en symbol för Östersjösamarbete. Genom åren har denna vision utvecklats till att ”Briggen Tre Kronor AB verkar som en ambassadör för Östersjöregionen, med fokus på att stimulera tillväxt och entreprenörskap, främja Östersjöns miljö och utveckla unga människors samverkan och ledarskap.”
Det vi gjort i sommar är en rad exempel på vad ambassadörskapet kan innebära i verkligheten.

Foto: Per Björkdahl

Ola Skinnarmo i Nordenskiölds kölvatten

Den 16 juni startade Ola Skinnarmo sin expedition genom Nordostpassagen i Nordenskiölds kölvatten från Kolskjulet. Expeditionens mål var bland annat att uppmärksamma effekterna av klimatförändringarna. Drygt tre månader senare återvände han till Kolskjulet och berättade om sin resa i samband med vår kickoff för vår konferenssal. ■

Medlemsseglingar

Under hela säsongen har vi också gett medlemmarna möjlighet att segla på många olika vis, allt från korta halvdagsseglingar till seglingar över flera dygn. Seglingarna har varit uppskattade och något som vi ska försöka utveckla ytterligare nästa år. ■

Volvo Ocean Race

I juni kom Volvo Ocean Race till stan. Nu blev Tre Kronor racets vackraste åskådarbåt. Här möttes gammal tradition med det modernaste i seglingsväg och såväl gäster som besättning fick en oförglömlig upplevelse. ■

Foto: Per Björkdahl

SÄSONGEN 2009

MED BRIGGEN TRE KRONOR

Texter: Sture Haglund

Nystart i Södertälje

Säsongen startade i Södertälje där Tre Kronor medverkade i kommunens invigning av sitt nystartskontor för entreprenörer. På vår filmkanal Tre Kronor Film hittar du ett reportage där du också kan höra Hidayet Tercans fascinerande föredrag om sin väg från gömd flykting till superentreprenör som hon höll ombord. ■

Briggen i Almedalen

Nu känner fler än tidigare till Briggens roll som ambassadör för Östersjöregionen.

– Jag tycker vi har nått ut på ett mer positivt sätt än vad jag vågade hoppas på, säger Rebecca Krus som var ansvarig för Almedalsbesöket.

I somras var ett av Briggens många stopp Visby och Almedalsveckan – dagarna då alla som är någonting inom svensk politik och samhällsdebatt befinner sig på ett och samma ställe. Med andra ord: Ett självklart val för att försöka göra Briggen och rollen som ambassadör för Östersjöregionen mer känd.

– Vi vill ju gärna bli en plattform för möten mellan olika organisationer och människor inom de frågor som är viktiga för oss, förklarar Rebecca Krus.

Briggen var på plats under fyra dagar och det var dagar fulla med aktiviteter. Bland annat hölls ett seminarium om fiskepolitik och ett seminarium inför klimatkonferensen i Köpenhamn i december.

En av de mest lyckade punkterna på schemat var det egna minglet där mängder av opinionsbildare och andra viktiga personer bjöds in.

– Vi ville visa upp vad vi kommer att göra framöver. Det gick bra, för vi fick många nya kontakter efter det här.

Ett konkret resultat av vistelsen i Almedalen är den ungdomsbudkavle som ska överlämnas till politikerna på klimatkonferensen i Köpenhamn.

– Idén till det föddes under den segling vi hade med LSU, Sveriges Ungdomsorganisationer, säger Rebecka.

Blir det Almedalen igen nästa år för Briggen?

– Ja, absolut. Då blir vi där hela veckan och vi har redan några punkter inbokade. Vi har mycket kvar att göra för att göra oss mer kända, men årets besök gick bättre än vad jag hade vågat hoppats på, så vi har tagit några första steg på vägen. ■

Text: Elisabet Wahl

SÄSONGEN 2009

MED BRIGGEN TRE KRONOR

Om du tycker att kombinationen Almedalen och Briggen låter spännande kan du kontakta Rebecca Krus på: rebecca.krus@briggentrekronor.se. Hon tar tacksamt emot både volontärer och tips på organisationer som kan tänkas vilja ha seminarium ombord.

Foto: Sture Haglund

Segling med LSU, Sveriges Ungdomsorganisationer utanför Visby under Almedalsveckan.

Foto: Tobias Österberg

Foto: Sture Haglund

Mingel på däck under en paus vid Postkodlotteriets seminarium inför klimatkonferensen COP15.

REBECCA KRUS, VEM ÄR DU?

Yrke: Kommunikationschef på Briggen Tre Kronor
Uppgift på Briggen: Jag planerar och genomför projekt och möten och utvecklar vår kommunikation
Jobbade tidigare: Som PR-konsult, på SNS som medlemschef och presskontakt, på Regeringskansliet i förvaltningschefens stab. SNS står för Studie-förbundet Näringsliv och Samhälle, en forskarorganisation inom statsvetenskap och nationalekonomi.
Ålder: 38
Bor: På Lidingö
Familj o. husdjur: Man, två döttrar och hamstern Topsy
Lagar/äter helst: Persisk mat
Läser/lyssnar helst på just nu: Jag läser mest dagstidningar och samhällsmagasin, har tyvärr ont om tid för annan läsning. Jag lyssnar på Spotify där jag blandar min egen blandning av modern musik och jazz.
Sport, tränar, ser på: Springer och cyklar
Ser just nu på serien om John Adams, favoritserie genom tiderna är Frasier
Missar aldrig: Greys Anatomy
Hemlig last: Choklad
Hobby: Sjunga jazz och oljemålning
Händelse som betytt extra mycket: Sommaren jag var lägerledare för strålskadade barn från Tjernobylområdet, det gav verkligen perspektiv
Önskeseglats: Skulle gärna segla från Stockholm till Gotland nästa sommar
Favoritplats på Briggen: Aktern
Då trivs jag bäst på Briggen: När jag har fyllt henne med folk för ett möte om något viktigt
Motto: Fokus, kvalitet, integritet

Tre Kronor af Stockholm i

Sjöräddningsövning

Brand ombord, personer i vattnet, en skadad som omedelbart måste komma under sjukhusvård, fartygets övergivande. I samarbete med Sjöfartsverket och Sjöräddningssällskapet genomfördes en sjöräddningsövning med *Tre Kronor af Stockholm.* Ett dramatiskt scenario som genomfördes moment för moment.

Bullrig del av övningen.

Denna händelserika fredag i slutet av augusti var Jungfrufjärden öster om Dalarö nästan helt tom. Enstaka fritidsbåtar passerade på behörigt avstånd.

Övningen inleddes med att vår kock Mattias Nordman och jungman Emma Dahlgren drog på sig överlevnadsdräkter och hoppade i sjön. De räddades elegant av rescuerunnern *Maria* och lämnades över till sjöräddningskryssaren *Björn Christer.*

För nästa moment fick vi låna en docka från *Björn Christer* som omedelbart hanterades som en skadad från branden ombord. Precis när förberedelserna med ombrassning och så vidare var klar dök räddningshelikoptern 902 upp. De satte ner ytbärgare, som tog över den skadade, som lades i bår och slutligen vinschades ombord på helikoptern.

Det avslutande momentet ”Abandon Ship – fartygets övergivande” genomfördes med en upplåst livflotte från *Björn Christer.* Ett antal besättningsmän och -kvinnor ikläddа överlevnadsdräkter och räddningsvästar lämnade fartyget och gick i livflotten enligt konstens alla regler.

Övningen har gett oss – och säkert även de deltagande enheterna – värdefulla erfarenheter. Inte minst när det gäller helikoptervinschning från ett råtacklat segelfartyg. Något som säkert inte övas särskilt ofta. ■

TEXT OCH FOTO: PER BJÖRKDAHL

SÄSONGEN 2009

MED BRIGGEN TRE KRONOR

Trängseln i livflotten blev ett oväntat problem.

Vår kock, Mattias Nordman blir räddad av rescuerunner Maria.

VAD ÄR ”SJÖRÄDDNING”?

Sjöräddning ***(på engelska Search And Rescue – SAR)*** är benämningen på samhällets samlade resurser för efterforskning och räddning av människor i sjönöd på havet och i landets större sjöar. Verksamheten regleras av nationella lagar och internationella konventioner.
I den organiserade sjöräddningen ingår förutom **Sjöfartsverket** som är ansvarig myndighet, sjöräddningscentral (MRCC – Maritime Rescue Coordination Centre) och sjöräddningsenheter, även:

Sjöräddningssällskapet
Kustbevakningen
Polisen
Kommunal räddningstjänst (Brandkårer)
Försvarsmakten
Luftfartsverket
Norrlandsflyg AB

Dessutom är fritidsbåtar och handelsfartyg (med förmåga och utan egen risk) skyldiga enligt lag att lämna all hjälp som behövs.

Sjöräddningslarm
Fartyg och båtar som är utrustade med VHF anropar ***Sweden Rescue*** (MRCC) på kanal 16.
Privatpersoner ringer 112 och kommer då till SOS Alarm, man begär ”Sjöräddningen” och kopplas vidare till MRCC som tar reda på vad som hänt och sedan samordnar de insatser som behövs.
Vid större sökoperationer eller räddningsinsatser delegerar MRCC ledningen till en ***”OSC”, On Scene Coordinator,*** den enhet som har bäst resurser att på plats samordna insatserna.

Sjöräddningssällskapet
SSRS, eller ursprungligen Svenska Sällskapet för Räddning af Skeppsbrutne, bildades 1907 och är en helt ideell organisation. SSRS har 64 räddningsstationer, fler än 160 räddningsbåtar och ca 1 800 frivilliga som bemannar båtarna. Ett tjugotal stationer är även utrustade för miljöräddning. Verksamheten har inga statsbidrag utan drivs med frivilliga bidrag och donationer från företag och privatpersoner. Sällskapet har över 73 000 medlemmar. SSRS är en av ***Postkodlotteriets*** tjugosju förmånstagare, på två år har lotteriet bidragit med 26 miljoner kronor. SSRS står årligen för runt 70% av alla sjöräddningsuppdrag i Sverige.

Foto: Sture Haglund

Temaseglingar

I september bjöd vi in våra aktieägare till en särskild temasegling kring havsörnar. Vi utgick från Sandhamn och vår ciceron ombord var Skärgårdsstiftelsens eminente tillsyningsman Jan Olsén. Under seglingen gav han oss intressanta och nyttiga fakta om öarnas historia och biologi. Vi hade också glädjen att få se flera havsörnar. Vi gjorde också en temasegling med företagare i affärsnätverket där vi började med ett föredrag av Johan Lange om Sociala medier varefter vi fortsatte diskussionen ombord under seglingen. Hela föredraget finns att se i Tre Kronor Film på hemsidan. ■

Text: Sture Haglund

Nordstream – vad händer vid ett ja?

Den 22 oktober anordnade Briggen Tre Kronor tillsammans med WWF ett seminarium ombord kring vad som händer vid ett ja till gasledningen. Det blev en intressant diskussion med många infallsvinklar. Även detta finns dokumenterat på Tre Kronor Film. Dessutom fick vi en presentation av bottenundersökningen inför ledningen där man även hittat en helt intakt brigg på havsbottnen. ■ Text: Sture Haglund

Foto: Sture Haglund

Ministermöte om Östersjöstrategin

Den 17 september höll det svenska ordförandeskapet ett ministermöte för att diskutera EU:s Östersjöstrategi, med en del av programmet förlagt ombord på *Tre Kronor*. Före ministermötet hölls ett seminarium med berörda representanter från svenska myndigheter, organisationer och företag. Värd för mötet var vår blivande EU-kommissionär Cecilia Malmström och vi fick ännu ett bra exempel på hur Tre Kronor blir en effektiv mötesplats när frågor med viktiga symbolvärden ska behandlas. ■ Sture Haglund

Bildreportage från segling i Blekinge

Briggen syns på många olika sätt. Ett av dem är en fotoblogg av Joakim KE Johansson. Efter en segling med *Tre Kronor af Stockholm* i augusti gjorde han ett fotoreportage som heter Att segla är nödvändigt… Gå in på: http://enpamegapixeln.wordpress.com ■

Per Björkdahl

SÄSONGEN 2009

MED BRIGGEN TRE KRONOR

Sara fick Molly-stipendiet

Till minne av vår briggenvän Molly Olsson har föreningen Briggen Tre Kronor instiftat ett stipendium. I våras utsågs Sara Finnström och Louise Bergqvist till årets stipendiater. I förra numret träffade ni Louise, i detta nummer presenterar vi Sara.

Sara Finnström har en treårig utbildning inom försvarsmakten (Märsgarn), har seglat på Falken, och har nu senast läst till fartygsbefäl klass VII på distans på sjöbefälsskolan i Kalmar. Dessutom har hon läst ”göken” (juridisk översiktskurs) samt 20 p i fysiologi. Sara siktar härnäst på att skaffa sig sjötid, helst på Tre Kronor förstås.

Om du vill söka nästa års Molly-stipendium, skriv och berätta om dig själv och dina framtidsplaner. Varför du siktar på ett yrkesliv med marina förtecken och varför just du är värd att få Molly-stipendiet.

Stipendiet ges till kvinnor som siktar på att bli båtbyggare, matros, båtsman eller sjöbefäl på segelfartyg. Molly-stipendiet är avsett för praktik, kurslitteratur eller andra kostnader i samband med relevant utbildning. Stipendiet utdelas tills vidare varje år, och stipendiesumman är 4 000 kr.

Föreningens styrelse utser stipendiejuryn. Ansökan för nästa års stipendium vill vi ha senast den 28/2 2010. Sänd din ansökan till Föreningen Briggen Tre Kronor, e-post: styrelsen@briggentrekronor.se, postadress: Örlogsvägen 11, Kastellholmen, 111 49 Stockholm. ■ Text: Kerstin Otterstål

Sara Finnström flankerad av Rolf Wigström och Kerstin Otterstål.

Foto: Per Björkdahl

Vårt första Tall Ships´ Race – en

I somras var det premiär för Briggens samarbete med Fryshuset. Ungdomar från Fryshuset var en del av besättningen under The Tall Ships´ Races.
– Det gick bra – både för oss och för dem, säger Tobbe Österberg som var med under seglingen och dessutom hade planerat samarbetet.

Under den del av The Tall Ships´ Races som gick från Gdynia i Polen till S:t Petersburg i Ryssland bestod Briggens besättning av resultatet av ett samarbete med Fryshuset.

Det var ungdomar från Fryshusets olika sociala projekt, bland annat United Sisters, Sharafs hjältar, Brobyggarna och Lugna gatan. Ingen av de 18 hade någon seglingsvana, men valdes ut på grund av att de alla på något sätt sagt sig vilja vara goda förebilder. De hade också visat att de ville motverka negativa trender som fanns i deras omgivning.

Nu när seglingssäsongen snart är slut kan Tobbe Österberg se tillbaka på en lyckad segling.

– Man måste säga att det gick bra. Vi hade inga missöden och de var nöjda med sin upplevelse.

Vad var det bästa från den här seglingen?

– Att få ta ut ett gäng ungdomar som annars aldrig någonsin hade kommit i kontakt med segling. Och definitivt inte med ett sådant här stort fartyg. Vi fick umgås och lära känna en helt ny grupp människor. Det är kul att blanda folk med så olika bakgrund tycker jag.

Är det några av dem som kommer att fortsätta segla tror du?

– I alla fall har flera av dem visat intresse. Jag har inte haft full koll på vad som har

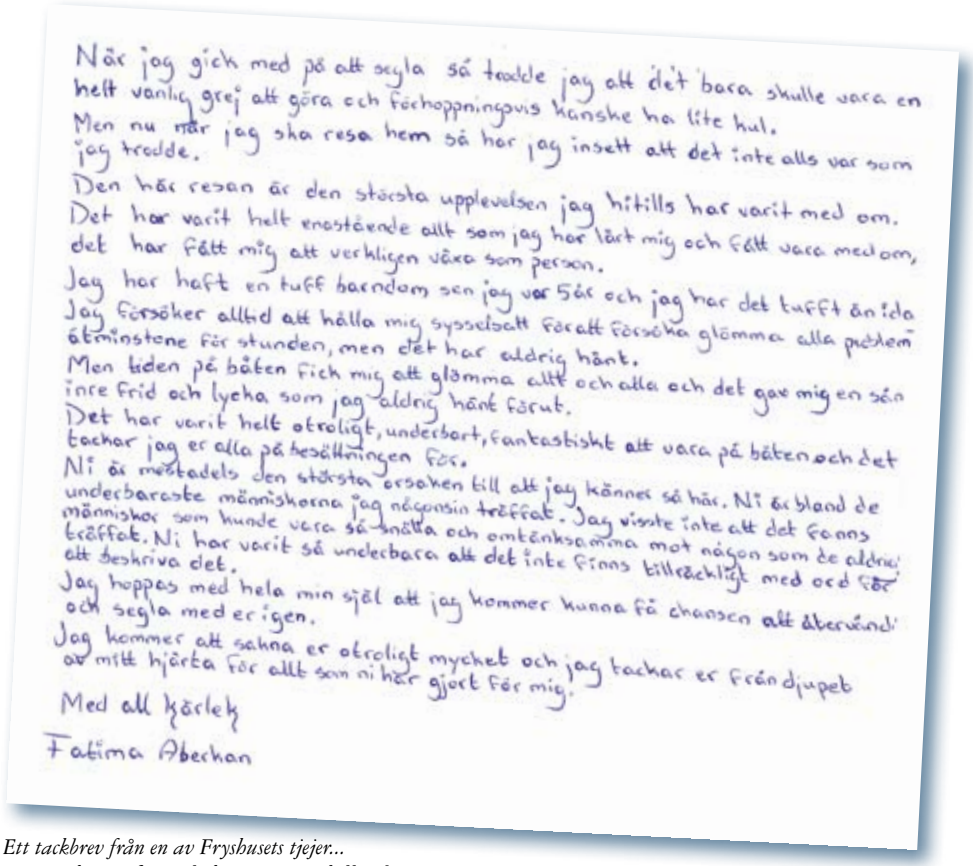
När jag gick med på att segla så trodde jag att det bara skulle vara en helt vanlig grej att göra och förhoppningsvis kanske ha lite kul.
Men nu när jag ska resa hem så har jag insett att det inte alls var som jag trodde.
Den här resan är den största upplevelsen jag hittills har varit med om.
Det har varit helt enastående allt som jag har lärt mig och fått vara med om, det har fått mig att verkligen växa som person.
Jag har haft en tuff barndom sen jag var 5 år och jag har det tufft än idag
Jag försöker alltid att hålla mig sysselsatt för att försöka glömma alla problem åtminstone för stunden, men det har aldrig hänt.
Men tiden på båten fick mig att glömma allt och alla och det gav mig en sån inre frid och lycka som jag aldrig hänt förut.
Det har varit helt otroligt, underbart, fantastiskt att vara på båten och det tackar jag er alla på besättningen för.
Ni är mestadels den största orsaken till att jag känner så här. Ni är bland de underbaraste människorna jag någonsin träffat. Jag visste inte att det fanns människor som kunde vara så snälla och omtänksamma mot någon som de aldrig träffat. Ni har varit så underbara att det inte finns tillräckligt med ord för att beskriva det.
Jag hoppas med hela min själ att jag kommer kunna få chansen att återvända och segla med er igen.
Jag kommer att saknaa er otroligt mycket och jag tackar er från djupet av mitt hjärta för allt som ni har gjort för mig.
Med all kärlek
Fatima Aberhan

Ett tackbrev från en av Fryshusets tjejer...
Briggen har en fin möjlighet att "göra skillnad"!

Baltic University Programme

Är ett samarbete mellan 180 universitet i Östersjöns tillrinningsområde som utbildar studenter i miljöprogram, med fokus på hållbar utveckling. Tillsammans har de utvecklat kompletta program med litteratur, kursplaner och stödmaterial – som ger studenter möjlighet att läsa samma kurs på många olika orter. I Åbo mönstrade 21 lärare och elever på Tre Kronor för att segla ner till Klaipeda och delta i ett seminarium på frivakterna. Samtliga var handplockade från tidigare konferenser och hade fått i uppgift att förbereda olika presentationer om klimatförändringar ur olika perspektiv.

Temat var "Bright Climate Future" – fritt översatt: Ljust framtida klimat – som behandlar tre sammanflätade ämnen; klimatförändringar, överutnyttjade ekosystem och global fattigdom.

Seminariet ombord var det första i en serie på tre konferenser vars målsättning är att samla innovativa ideer och bygga ett nätverk som kan hjälpa Östersjöregionen mot en attraktiv, hållbar och rättvis framtid.

Anatol, Andres och Olga från Baltic University Programme vid brassarna under segling Åbo-Klaipeda.

Baltic University Programmes (Magnus Lehmann) höll i programmet med stöd av Lars Rydén – professor emeritus som var med och grundade nätverket 1991. Cirka 9 000 studenter läser varje år delar av programmet och över 1500 lärare och forskare har bidragit till innehållet. Läs mer på: www.balticuniv.uu.se ■ MAGNUS STRÖM

Många fina priser

Briggen *Tre Kronor af Stockholm* kammade hem flera fina priser.

I första delseglingen kom vi trea totalt – av alla klasser. Under hamnstoppen i S:t Petersburg och Gdynia vann vi förstapris i den så kallade "Crew Parade".

Briggen erhöll även priset för "Bästa nykomling worldwide 2009" under Sail Training Internationals möte i Istanbul nyligen. Själva priserna kommer vi att presentera närmare i nästa nummer. ■

Maja och Tobbe med priset för bästa nykomling. I mitten Christer Samuelsson, Ordförande för The Tall Ships´ Races i Östersjön 2009.

n succé!

hänt med dem, men jag är helt övertygad om att vi kommer att se flera av dem igen.

För några av deltagarna verkar seglingen ha betytt extra mycket. När besättningen kom hem till Sverige igen fick de ett brev från en av deltagarna, en tjej som på grund av sin uppväxt fått en riktigt tuff start i livet. Hon tackade besättningen för tiden ombord och skrev att hon aldrig tidigare mött en grupp helt okända människor som varit så snälla och omtänksamma.

– Tiden på Briggen var faktiskt första gången hon klarat av att släppa sina bekymmer för ett tag och inte tänka alls på dem. Då blev man lite tårögd, för det kändes som ett erkännande av det vi gör.

– Men det var många som verkligen fick en upplevelse, jag tror inte ett öga var torrt när vi skildes åt.

Till sist, när vi pratades vid före seglingen hoppades du lite på att några skulle få uppleva riktig sjösjuka eftersom det hör till. Var det någon som blev sjösjuk?

– Jajamen! Några blev rejält sjuka redan från början. För de flesta gick det över efter den andra eller första dagen, men en ville nästan hoppa av och åka hem, säger Tobbe. ■

TEXT: ELISABET WAHL

FOTON: BABEK TOLOE SHAGAR/BROBYGGARNA

SÄSONGEN 2009

MED BRIGGEN TRE KRONOR

Så seglades en fullriggare

Att segla en fullriggare med 100 skeppsgossar var ett lagarbete. Segelexercisen var oerhört viktig. Skeppsgossarna måste kunna namnen på alla segel och tampar och exakt veta sin uppgift ombord.
Till tonerna från drillande skepparpipor äntrade de unga skeppsgossarna till väders och balanserade oförväget ut på rårna med däcket gungande under sig långt därnere.

Fullriggaren Jarramas på en liten oljemålning av Herman Hägg, 1940-talet. Privat ägo.

GÄSTSKRIBENTEN

SJÖMAN ÖHMAN

Arbetet i riggen var inte riskfritt. En hand för sig själv och en hand för fartyget var det som gällde till väders. Att balansera under rån högt över däck och samtidigt hantera ett segel krävde mod, viljestyrka och sinnesnärvaro.

Vid segelsättning var första kommandoordet:

”Klart att äntra upp!”

Då intog skeppsgossarna sina positioner på däck. Sedan kom nästa kommandoord:

”Äntra upp!”

Då äntrade grabbarna på vevlingarna upp till sina givna platser. Sedan hasade de sig ut på rårna och vid givna kommandoord så släpptes seglen loss och vecklade ut sig för vinden.

De tremastade fullriggade skeppsgossefartygen hade stänger och rår på samtliga master. En mast består av tre delar – undermast, märsstång och bramstång. De tre masterna heter förifrån räknat fockmast, stormast och kryssmast.

På fockmastens rår fördes förbramsegel, förmärssegel och fock. För om fockmasten förs snedseglen stagfock, förstängstagsegel och klyvare.

På stormasten fördes storbramsegel, stormärssegel och storsegel. Stormasten är den högsta masten.

På kryssmasten akterut fördes kryssbramsegel och kryssmärssegel och ett gaffelsegel kallat mesan.

På samtliga master kunde även föras ett överbramsegel. Rån till detta segel var flygande, vilket innebar att det sattes tillsammans med seglet. Stagsegel kunde också föras mellan masterna, liksom ledsegel vid sidan av råseglen, för att öka segelytan i undanvind.

Skeppsgossefartygen manövrerades enbart med hjälp av seglen. Märsseglen var viktigast. Med hjälp av brassar vreds rårna

Göran Romare kommenterar

”Sjöman Öhman” har kommit över en gulnad förteckning över kommandoorden på skeppsgossebriggarna, en beteckning som fick gälla även sedan de vuxit till fregatttacklade tremastade fullriggare; briggar fick de heta inom kåren i alla fall. Med risk att sprida irrläror nu när vi har en egen Handbok med moderna kommandoord och allt, har Red. bedömt att litet historia inte kan skada, samtidigt som det ger tillfälle att ta upp det gamla – nu bortlagda – begreppet ”boliner” igen.

Sjöman Öhman har, med den rutinerade journalistens skicklighet, kortat ned den långa orderserien en smula, men undertecknad, som faktiskt seglat på *Jarramas* i sin ungdom, har tillåtit sig viss redigering.

Standardverket som användes vid Skeppsgossekåren hette ”Lärobok i skeppsmanöver”, var författat av kaptenen vid Flottan Adolf Ekelöf och kom ut 1881. Det hade haft många föregångare, varav Överskepparen A. Boströms var den närmaste, tryckt 1840. Ekelöfs bok började bli litet omodern, och uppdraget gick till amiralen Jacob Hägg, som i slutet av 1890-talet färdigställde ett manuskript till en ny sådan. Obs! Den blev emellertid aldrig tryckt, utan föreligger endast i ett exemplar, renskrivet av amiralen själv, med en närmast kalligrafisk piktur. Genom amiralens sonsonson, kommendören, konstnären och författaren Christer Hägg har jag fått tillfälle att studera detta konstverk och även fått en maskinskriven kopia av ordergivningen för de vanligaste manövrerna. Dessa källor är sinsemellan ganska lika, och alla använder uttrycket boliner.

Alla seglare vet att ett väl sträckt förligt

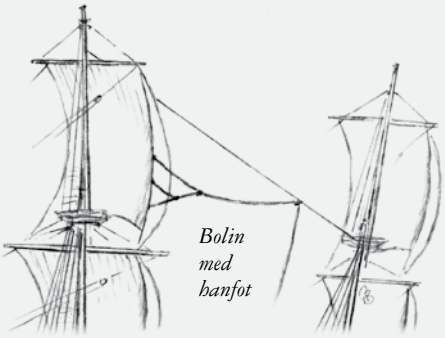

Illustration: Per Björkdahl

lik på ett stagsegel är en förutsättning för att seglet ska vara effektivt i bidevind. Värre var det med råseglen, man kunde ju inte sära på rånas lovartsnockar för att sträcka det stående råliket! Därför uppfanns bolinen, som drog råliket föröver från en hanfot som i sin tur var fäst vid liket på två till fyra ställen. Effektivast blev det för segel som hade en

i horisontalled. Boliner användes för att dra råseglens lovartslik föröver.

En vanlig övning var genomvindsvändning. Första kommandoordet var:

”Vakten till manöver!
Klart att vända genom vind!
Avdelt manskap i märsarna!”

När giren ska börja kommenderas:

”Lova, hal upp på bommen!”

Rorgängaren vrider då på ratten så att fartyget lovar, det vill säga styr upp mot vinden. Kryssgastarna halar samtidigt mesanbommen midskepps för att öka vindens vridande tryck mot akterskeppet.

När vinden börjar leva i märsseglens lovartslik ges nästa kommando:

”Fir av för!”

Då lossas förseglens skot så att vindens tryck på förskeppet minskar. Fartyget girar då upp mot vind och som förberedelse för brassningen kommenderas:

”Halsar och skot!”

Varvid underriggens halsar och skot lades för löpning och kastades loss samtidigt som gigtåg och toppläntor passades. När vimpeln på stortoppen visar rätt akteröver så är stäven i vindögat. Då ges nästa kommando:

”Hal döör! Loss akter boliner!”

Då görs många ingrepp. Lovarts akterboliner och lä brassar lossas liksom storens hals och skot. Lovarts brassar halas så att rårna på stor och kryss går runt och ställs bidevind för den andra sidans halsar. När fartygets stäv fallit av så att seglen börjar fylla på stormast och kryssmast följer kommando:

”Loss för boliner!”

Nu brassas rårna på fockmasten runt så att de kommer i bidevind för den nya halsen. De kommer då inledningsvis att få vinden på ”fel” sida (bräcka) vilket gör att stäven svänger snabbare genom vindögat. Lyckas genomvindsvändningen så att fartyget börja segla på nya bogen kommenderas:

”Skärp för!”

Då skotas fock- och förstagseglen. Boliner halas ut och så kommenderas:

”Hal döör, Halut bolinerna, lovarts brassar, underrå toppläntor och racktaljor!”

När fartyget nu seglar på den nya bogen så klaras det upp på däck till ljudet av signaler från skepparpiporna. Alla tampar skjuts upp så att de kan hanteras på sekunden utan trassel.

När uppstädningen är klar blir det vilopaus till nästa manöver. ■

Sjöman Öhman

Anders Öhman är mångårig krönikör i Båtnytt. Skärgårdsbo, journalist och sjökapten.

mast för om sig, medan fockmastens boliner blev ganska brant nedåtriktade.

Behovet av boliner upphörde genom nya riggkonstruktioner; de stora djupa märsseglen och även bramseglen med många rev vars stående lik töjdes ut mycket, delades helt enkelt upp på två, medan nya, mindre töjbara material i tågvirke och segel även minskade problemet.

Sjöofficeren Bengt Ohrelius har i sin bok ”Åtta glas” gjort en lång och lärd utredning om ordets ursprung. Där hävdas att ordet – då stavat boglina – återfinns redan i den isländska Eddan omkring 1220, och sedan, stavat ”bawelyne”, påträffas i engelsk text 1325, och således skulle vara av skandinaviskt ursprung. En annan skola har hittat det i fornfranskan under formen ”boeline” redan 1160 och således vara en romansk uppfinning.

”Tvista månde de lärde”, men ett stöd för den första uppfattningen skulle enligt Ohrelius vara... ”omständigheten att Eddans ord skrevs ned omkring 1220 och det fornfranska ”boeline” redan 1160, utgör inget bindande bevis för åldern. Det tog lång tid innan Eddan skrevs ned och ett så ovanligt ord som en sjöterm kan mycket väl ha använts muntligt långt tidigare. I mindre farkoster som vikingaskepp och nordiska fiskebåtar, t.ex. den blekingska vrakekan och Roslagens skötbåt, hade man en omvänd lösning på problemet, nämligen en stång som akterifrån sköt det stående liket på det stora råseglet föröver.”

Bolinerna komplicerade manövrer och ordergivning, och ökade möjligheterna till rigghaverier, och det är nog skälet till att de omnämnes så ofta i kommandona. *Tre Kronor* har inga boliner och det är värdefullt när man har liten besättning och många tampar att passa. ■

Göran Romare

Lyckad Skeppsholmsdag

Ännu en lyckad Skeppsholmsdag gick av stapeln den 13/9! Med härlig uppslutning av volontärer och besättning visade vi knopar, Nanna och Åsa sjöng allsång och guider fanns på och under däck. Vi delade ut ballonger till barnen och serverade kaffe med bulle. Göran Romare signerade den fina handboken. Miljöutställningen fanns på plats vid Skeppsholmsbron där vi samarbetade med Skärgårdsstiftelsen. Elin höll föredrag om förändringar som skett under ytan under det senaste seklet i Östersjön. Annorlunda catering serverade gulaschsoppa, perfekt till vädret vars makter var på vår sida. Som avslutning på en intensiv dags program kunde sugna besökare njuta av en eftermiddags- och kvällssegling. Man beräknar att Skeppsholmsdagen hade 16 798 besökande personer – riktigt bra. ■

Lindis Holmberg

Finfin motor

Strax innan *Tre Kronor af Stockholm* avseglade för att delta i The Tall Ships´ Races utrustades vår MOB-båt med en ny Yamaha F20BMHL, en SOLAS-klassad fyrtaktsmotor som både är säker och miljövänlig. MOB betyder Man Over Board och detta är ju en av våra viktigaste säkerhetsdetaljer ombord som absolut måste fungera. Motorn finansierades i samarbete med Yamaha Motor Scandinavia AB och vår skeppsägare Lars Engerdahl. ■

Sture Haglund

Foto: Tryggve Martinsson

Redaktionen från vänster till höger: Lindis Holmberg, Per Björkdahl, Magnus Ström och Elisabet Wahl. Kerstin Otterstål kunde inte vara med när bilden togs men hur hon ser ut kan du se på sidan 7.

Briggenbladets redaktion

– Vår minsta volontärgrupp

Briggenbladets redaktion är Briggens minsta volontärgrupp. Medarbetarna är alla yrkesverksamma inom journalistik och form och samtliga texter skrivs ideellt. Våra andra volontärgrupper; Rigg- och underhållsgruppen, Öppet skepp-gruppen och besättningspoolen presenterar vi i kommande nummer. Föreningsstyrelsen berättade vi om i förra numret.

Briggenbladet kommer vanligen ut fyra gånger om året. Tidningen distribueras till föreningen Briggen Tre Kronors medlemmar, till bolagets aktieägare, till partners och till ett antal mediakontakter. Förutom till dessa trycks också en överupplaga på ett antal hundra exemplar som kan delas ut på mässor och vid olika aktiviteter. Upplagan totalt brukar ligga på 5 500 exemplar.

Så görs tidningen

Som på alla redaktioner inleds arbetet inför varje nummer med ett redaktionsmöte där idéer ventileras och jobbet fördelas. I det skedet bestäms vilket omfång texterna ska hålla, till exempel en kort artikel, maximalt 2600 nedslag inklusive mellanslag. Det vanliga är att arbetet med en artikel inleds med lite research, vilket innebär att man tar fram bakgrundsfakta. Ofta behöver en eller flera personer intervjuas, texten skrivs och korrekturläses. Bilder ska fotograferas eller skaffas fram. När texterna är klara fortsätter arbetet med bildbehandling och layout. Texter från externa skribenter måste ofta redigeras, det innebär att svenskan ”snyggas till” och inte sällan att texten måste kortas ner. När tidningen är layoutad sker ytterligare minst en korrekturläsning. Texterna måste också granskas ur juridisk synvinkel av ansvarige utgivaren. Till detta kommer att vi är mycket noggranna med att aldrig publicera bilder utan skriftligt medgivande från upphovsmannen.

VILL DU BLI VOLONTÄR?

På dagtid kan du kontakta föreningens kanslist Marie Eldin på telefon: 08-545 024 10 eller mobil: 070-634 19 89.
E-post: marie.eldin@briggentrekronor.se

Kontaktuppgifter till våra volontärgrupper:
Briggenbladet: Per Björkdahl, 070-770 01 09
E-post: per.bjorkdahl@briggentrekronor.se
eller: bladet@briggentrekronor.se
Öppet skepp:
Gunnar Lund, telefon: 08-570 336 65
E-post: gunnar.lund@briggentrekronor.se
Rigg- och underhållsgruppen:
Lars Olvång, telefon 08-97 56 53 eller mobil: 070-329 96 71,
E-post: lars.olvang@briggentrekronor.se
Besättningspoolen: kontakta Marie Eldin

De som gör ”bladet”

”Gänget” som gör tidningen är; **Kerstin Otterstål**, reportage, redigering och korrektur. Kerstin är till vardags webbredaktör på Vårdguiden. Har ett förflutet bland annat på Konsumentverket, Svenska Naturskyddsföreningen och Forskning & Framsteg. Efter många år i föreningsstyrelsen och som klubbmästare är Briggenbladet hennes enda volontärsyssla, förutom att hon gärna diskar ombord på briggen. När **Magnus Ström** inte skriver i ”bladet” arbetar han på Thomson Reuters i ”Events and Hostile Environment Group” – en grupp som sätter upp kontor för Reuters journalister och fotografer på platser ute i världen där stora händelser ska bevakas. Han är också mångårig sekreterare i föreningsstyrelsen och jungman i volontärbesättningen. **Lindis Holmberg** arbetar till vardags som informatör, webbredaktör och marknadsassistent. På fritiden sitter hon i föreningsstyrelsen med ansvar för ungdomsfrågor och utbildning (tillsammans med Therese Ressel och Per Björkdahl) men helst vill hon såklart ut och segla som jungman på *Tre Kronor af Stockholm*. **Elisabet Wahl** är en erfaren reporter som delar arbetstiden mellan utredningar på Utbildningsdepartementet och reportagejobb. Elisabets ämnesområden är främst jämställdhetsfrågor, kultur och ishockey(!). Som troget Leksands-fan träffade hon briggens besättningsvolontär Axel Pettersson på en hockeymatch i Mariehamn när han då seglade med *Albanus*. Tycke uppstod. **Per Björkdahl** är bladets ansvarige utgivare, fotograf och layoutare. Reportagefoto för ”bladet” var första volontärinsatsen i briggen som har följts av styrelsearbete och som volontärjungman i besättningen bland annat. Vardagen ägnas annars främst åt kundtidningar och koncernmagasin för olika industriföretag, senaste deadlinen var nyhetsbrevet ”Asphalt Matters” i dess ryska edition för AkzoNobels östeuropeiska marknad.

Vi har också ett antal skribenter som då och då rycker in; **Irina Rönnskog** är erfaren reporter och volontär i besättningen, vår handboksförfattare **Göran Romare** som före pensioneringen bland annat var chef för Marinens pressdetalj som det hette då, och briggens ”historiker” **Christer Yström** som sedan länge ingår i Rigg-gruppen. Sist men inte minst **Sture Haglund** som faktiskt var bladets första redaktör tillsammans med Bunta Horn – en av briggens grundare.

Vill du hjälpa till?

Du som är intresserad av att hjälpa till med Briggenbladet är välkommen! Helst ser vi att du har journalistisk erfarenhet eller kanske just studerar till journalist eller informatör. För kontakt med redaktionen, maila: bladet@briggentrekronor.se eller direkt till våra mailadresser som finns på briggens hemsida. ■

Text: Per Björkdahl

Medlemsenkät

Nu när vi har ett seglande fartyg är det dags att sätta ny kurs för föreningen, alla som vi har en e-postadress till har fått ett mejl med länk till en enkät, ni andra får en utskriven enkät med det här numret av Briggenbladet.

Vi vill veta vad ni vill att föreningen ska göra med och för er, vad ni vill göra i föreningen och hur ni vill att vi ska agera som delägare i Briggen Tre Kronor AB. Svara gärna på hemsidan: www.briggentrekronor.se/enkät

Veckan före pressläggning har vi fått in över 600 svar på enkäten, vi hoppas på ännu fler! Dessutom hoppas vi att du som inte har lämnat en e-postadress till oss passar på att göra det. ■

MAGNUS STRÖM

Medlemsenkät

Föreningen Briggen Tre Kronor

Modell att hämta

Två högvinster är inte uttagna i de senaste lotterierna:

Blå lotter nr 8469, orange lotter 3728

Tiden har egentligen gått ut för att hämta ut sin vinst men det skulle kännas roligt för oss att få lämna ut dessa. På lotterna finns noterat att sista dag för uthämtning är 31/10 och dessutom att vinst offentliggörs i Briggenbladet som tyvärr kommer sent i detta fall. Föreningen förlänger därför tiden att hämta ut vinsterna med 2 månader dvs. senast den 31 december.

Det finns givetvis möjlighet att köpa en modell! Priset är 14 000 kronor inklusive moms. Eventuell frakt tillkommer. Du har då full returrätt inom 30 dagar efter leverans om du inte är nöjd!

För mer information om köp av en modell, kontakta Sture Haglund på 070-422 78 19 eller: sture.haglund@briggentrekronor.se

5 brigg vänner:

1. Vilket är ditt bästa briggenminne från 2009?

2. Vad hoppas du få uppleva med briggen under 2010?

Lars "Ulven" Olvång, ansvarig för rigg- och underhållsgruppen:

– Jag har många bra minnen från 2009, men vi kan säga seglingen från Klaipèda till Karlshamn. Det var en väldigt schysst segling med bra vindar där allt fungerade bra.

– Att det går så bra för briggen som möjligt och att allt funkar.

Jonas von Matern, medlem:

– Det var när jag stod högst upp i riggen och tittade ner på fartyget utanför Gotska Sandön. Då kände man att man levde. Där stod jag på ett av råna med bommen precis ovanför knäna. Då fick jag en annan förståelse för hur det var att segla ett sådant stort fartyg.

– Fler trevliga seglingar! Jag har inget speciellt önskemål och Stockholms skärgård är väldigt fint, men en lite längre segling vore kul.

Sabina Nordén, volontärjungman:

– Oj, vad svårt! Det är nog när vi var nere i Klaipèda med Tall Ships´ Races. Allt som hände runt omkring gjorde det hela väldigt speciellt. Hela tävlandet var jättekul att få uppleva, det har jag inte gjort förut.

– Massa segling och gärna något liknande som Tall Ships Races igen. Var vi seglar spelar inte så stor roll, jag tyckte det var kul bara att segla över Östersjön.

Tommy Adamsson, ordförande i Stockholms Grosshandlarsocietet:

– Det var nog Briggens Maiden-segling till Mariehamn. Det var första gången jag fick segla med briggen och så fick jag också tillfälle att styra in till Mariehamn.

– Jag hoppas att ekonomin kommer i balans. Det andra får ge sig, ekonomin är det viktigaste så att vi kan känna ordentlig tillförsikt för framtiden.

Maja Hallén, matros i besättningen:

– Det har varit så många saker. Men jag väljer nog det första benet på Tall Ships´ Races, det var riktigt maffigt att vara med på det.

– Jag hoppas så klart på många seglingar. Och på att vi kommer framåt med alla våra mål vi har satt upp så att vi kan genomföra meningsfulla seglingar.

Julnautica

Briggen Tre Kronor kommer att delta på Sjöhistoriska museets **Julnautica** som går av stapeln den 6 december kl 10-16. Förutom att sedvanligt informera om briggen i sin helhet så kommer vi även informera om vårt miljöengagemang. Välkomna! ■

Modern beskrivning av vår svenska marinhistoria

Visste du att några av världshistoriens största sjöslag har utkämpats av den svenska flottan?

Detta är ett ämne som inte brukar tas upp i skolans historietimmar. I den nyligen utgivna boken "Svenska sjöslag" av Lars Ericson Wolke och Martin Hårdstedt beskrivs ämnet på ett modernt och synnerligen sakkunnigt sätt.

Med mängder av vackra bilder, illustrationer och kartor beskrivs den svenska flottans sjöslag och större operationer, från Gustav Vasas tid till de nutida operationerna vid Afrikas kust.

På särskilda uppslag presenteras också ett antal fartygstyper. Med analyser som "så funkade de". Hur var de som seglare? Hur var de för besättningen? Och hur fungerade de i krig? Jämfört med andra länders fartyg?

I särskilda avsnitt presenteras också det marina kulturarvet runt Östersjön. Besök S:t Petersburg, Kronstadt och Köpenhamn – byggda som stora örlogsbaser riktade mot Sverige – liksom Sveaborg, Stockholm och Karlskrona. ■

PER BJÖRKDAHL

Svenska sjöslag av Lars Ericson Wolke och Martin Hårdstedt. Medströms Bokförlag. ISBN 978-91-7329-030-2. Inbunden, 368 sidor. Pris cirka 360 kronor.

Historien bakom en bild

Du som är lycklig ägare till ”Handbok segling briggen Tre Kronor” har säkert noterat den stora bilden på sidorna 144-145, där Sjöhistoriska museet presenterar sig. Den vackra bilden på fyra skeppsgossebriggar är värd en närmare presentation.

Bilden är intressant på flera sätt. Ett av fartygen på bilden är sannolikt *HMS Gladan* som är förebilden till skrovkonstruktionen av vår egen brigg *Tre Kronor af Stockholm*. Bilden är målad av en av vårt lands främste marinmålare genom tiderna, Jacob Hägg. Den finns beskriven i boken ”Marinmålaren Jacob Hägg”, utgiven på Bokförlaget Magnus Ullman i Stockholm 2003. ISBN 91-631-3532-9. Författare till boken är kommendören Christer Hägg, sonsonson till Jacob och liksom sina förfäder även han marinmålare. Jag tar mig friheten att citera ett stycke i boken:

”Vi ser här fyra av skeppsgossebriggarna utföra en övnings- och tävlingsmanöver utanför Kungsholms fort i Karlskrona. Briggarna seglar efter varandra i en stor triangel, vilket innebär att de måste vända genom vinden, följt av bidevindssegling, vändning genom vinden o s v. Gossarnas styrka, snabbhet och timing tränades upp med dessa ständiga segelmanövrer. Misslyckades manövern på en brigg observerades detta genast av de övriga besättningarna, icke utan skadeglädje. …”

Studerar man målningens detaljer som segelsättning, fartygens läge, flaggor och annat inser man vilken enastående pedagog Jacob Hägg måste ha varit.

Skeppsgossekåren fanns mellan 1685 och 1939. Kåren var en rekryteringsbas för flottans matroser. Från början togs gossarna in i kåren redan vid åtta års ålder, senare höjdes åldern till 13 år för att slutligen bli 15. Kåren hade avdelningar i Karlskrona, Stockholm och Marstrand.

Under 1800-talet anskaffades ett antal briggar till kåren. Den första briggen var *af Wirsen* (1845) som följdes av *Nordenskjöld, Gladan, Snappupp, Skirner* och *Falken*. Dessa följdes sedan av två små fullriggare, *Najaden* (1887) och *Jarramas* (1900), inom kåren kallades även dessa för briggar. Det sista skeppsgossefartyget blev den inköpta fullriggaren *GD Kennedy* (ursprungligen *Dunboyne*) som döptes om till *af Chapman* (III). De tre sistnämnda finns bevarade i Halmstad, Karlskrona och Stockholm. Det speciella med *Gladan* var det att hon ursprungligen byggdes som transportfartyg för flottan. Avsikten, när hon sjösattes 1867, var att hon under alla väderförhållanden skulle segla ammunition och proviant samt sjuka och sårade, till och från flottans linjeskepp och fregatter. För att klara sin uppgift måste hon vara både snabb och starkt konstruerad. Med ångans intåg blev hon istället expeditionsfartyg och slutligen skeppsgossefartyg.

Perfekt julklapp

Den som teoretiskt vill lära sig konsten hur man seglar ett råtacklat fartyg, och då i synnerhet en brigg, kan läsa om detta i ”Handbok segling briggen Tre Kronor”. Vår handbok som ursprungligen togs fram för besättningens behov är unik. Enligt många kännare finns det helt enkelt inte någon modern bok om ”råsegling” tillgänglig, varken på svenska eller något annat språk.

Vår handbok finns i två utföranden; en besättningsutgåva som är bunden med spiralrygg, seglaminerat omslag och maskinlackad inlaga – för att tåla lite tuffare tag. Dessutom finns en inbunden version med skyddsomslag. Priset för besättningsutgåvan är 350 kronor, för medlemmar och aktieägare 280 kronor, och för den inbundna 440 respektive 350 kronor. Beställning kan göras via e-post: info@briggentrekronor.se eller per telefon till kontoret: 08-586 224 00 ■

Text: Per Björkdahl

Skeppsgossebriggar under manöver. Oljemålning av Jacob Hägg, 1889. Målningen tillhör Marinmuseum i Karlskrona. På bilden är fartygen "portmålade" på engelskt manér. Det var vanligt under 1800-talet för att visa att det var fråga om örlogsfartyg. I briggarnas fall doldes inga kanoner bakom "portarna", även om vissa av briggarna var bestyckade med några mindre kanoner, men då stod dessa på däck eller satt i relingen. Bilden är beskuren.

OM JACOB HÄGG

Föddes 1839 vid Katthamra gård i Östergarn på Gotland.

När han avled 92 år gammal 1931 hade han målat mer än 700 oljor och akvareller, dessutom gjort flera tusen teckningar, laveringar och även ett antal etsningar.

Under hela sin yrkeskarriär var han officer i flottan och gjorde bland annat flera långresor till Medelhavet och Afrika. Han gick i pension som konteramiral 1904 och hann därmed uppleva hela det dramatiska teknikskiftet från seglande fregatter till ångturbindrivna pansarskepp.

Teckning var ett självklart ämne för en officer på 1800-talet. Det ingick i dåtidens underrättelsetjänst att noggrant kunna beskriva till exempel fartyg och befästningar i bild.

Under en del av karriären var Hägg verksam som sjömätare. Hans gedigna arbete ledde till det hemliga farledssystem som än i dag används av Marinen. Ett modernt sjömätningsfartyg bär hans namn.

Konstnärskapet har fortsatt i släkten i generationer. Vad som dock inte är så allmänt känt är att Jacobs bror, Axel Herman Haig är mer känd utanför Sverige. Han var verksam som arkitekt och konstnär i England. Som konstnär var han särdeles skicklig i tekniken kopparetsning. Haig var också Anders Zorns läromästare.

Jacob Hägg ägnade en stor del av sin pensionärstid åt museifrågor och kan sägas vara Sjöhistoriska museets grundare.

Utdrag ur Roberts skeppsbåtsdagbok

I förra Briggenbladet kunde man läsa att bygget av briggen *Tre Kronor af Stockholms* skeppsbåt har börjat och här lyser flitens lampa varm. Skeppsbåtsbygget är flyttat till Ulriksdal där skeppstimmerman Robert Jonsson arbetar med båten tills hon är spantad och bordlagd. Vi kan konstatera att dimensionerna är en smula mindre än på Tre Kronor. Precisionen är dock densamma!

Kölen är nu sammanfogad med för- och akterstäven. Snart ska det göras hål för centerbord. Akterspegelns olika delar har basats d v s ångats och böjts till en svagt kurvad form och limmats ihop.

Nyligen har Robert satt upp spantmallar, d.v.s. trämallar med båtens form. På så sätt styr det bordläggningens plankor när de ligger emot spantmallarna. Detta blir båtens skrovform. Så småningom ska spantmallarna bort och ersättas med basade ekspant.

Den hugade kan även se Robert rycka in och göra annat arbete ombord på Briggen, i verkstaden och på kontoret. Just nu bygger han om en del av värmesystemet så att vi kan utnyttja spillvärmen från elverket ombord.

"Som man bygger kan man blogga" – följ gärna Robert och skeppsbåten via Briggens hemsida på: http://skeppsbaten.blogspot.com/. Där kan du läsa och se bilder på skeppsbåtsbygget steg för steg! ■ TEXT: LINDIS HOLMBERG

Partners:

Österströms IN MOTION · IKEA · SCANIA Industrial & Marine Engines · TietoEnator · BOTKYRKA BUSS AB · TOYOTA · Lindab · STENA Innovative recycling · OUTO KUMPU · Indutrade · STORAENSO · MAQS LAW FIRM · ELFA · NYKCool · AstraZeneca · Brandkontoret · itella · CHRIS WINE & SPIRITS · Layher · LJUNGQUIST · JEHANDER HEIDELBERGCEMENT Group · teleanalys

Hedersleverantörer:

EO Grafiska AB
Båtmässan Allt för sjön
Certex
Dataphone
Dokumentkraft
Engwall & Claesson
Essve
G-Ess Yrkeskläder
Jehander
Kaupthing Bank
Layher
NCC
Planet 11
Rapp Collins Stockholm
Rolls Royce AB
SAAB Transpondertech
Saint-Gobain Abrasives AB
Scania Industri & Marinmotorer
Sjöassistans
Skandiform
Spring Mobil
Statens fastighetsverk
Södermalms Trä
Tibnor AB
Total Design Europe
Victron Energy

B POSTTIDNING

SVERIGE
PORTO
BETALT

Briggen tar ungdomars röster till toppmöte

Foto: Frank Schaafsma/Joost van Berkel, crew Jacob Meindert

Briggen Tre Kronor medverkar i Köpenhamn den 7-18 december under FN:s stora klimatkonferens COP15.

Briggens last till klimattoppmötet är en budkavle av budskap från unga människor från hela världen. Det är ungdomarna som ska ta över vår värld och vi bär deras röst till konferensen. Varje dag publiceras en ny intervju på internet, dels på YouTube dels på Briggens hemsida. Där kan man lyssna på vad ungdomar tycker och tänker. Genom att gå med i Facebook-gruppen "Youth Voices on Climate Change" bidrar du till att öka tyngden i deras budskap.

Ämnen som belyses under konferensen är:

- Fiske, havsmiljö och sjöfart
- Staden och klimatsmart byggande
- Avskogningens effekter på hela jordens klimatsystem
- Biogas i Sverige
- Svenska företags hållbarhetssatsningar
- Ungdomars engagemang i klimatfrågan

Under denna tid kommer vi att vara en plattform för många olika svenska intressen. Vi samarbetar också med hovet, ambassaden och Exportrådet i Köpenhamn, fotografen Mattias Klum och flera företag och organisationer. Vår huvudsponsor för närvaron vid klimattoppmötet är Svenska Postkodlotteriet.

Briggen Tre Kronor erbjuder företag och organisationer en mötesplats med stort symbolvärde under klimatkonferensen. Dagarna är indelade i tre pass, 9-12, 13-16 och 17-21. Frågor om COP15 kan ställas till Briggens kommunikationschef Rebecca Krus. ■

Lindis Holmberg

Så här ser det ut när man kommer in på YouTube. Prova du också, det är bara att klicka på länken på vår hemsida: www.briggentrekronor.se

COP15
COPENHAGEN

UNITED
NATIONS
CLIMATE
CHANGE
CONFERENCE
2009